

ውልቀ- መራሒ ሀግደፍን መበቆል እታ ሰልፍን።

ብተስፋ ዘውደ

Monday, 18 August 2008

ቀዳማይ ክፋል።

እዚ ናይ ሀግደፍ ድሕረ ባይታ እዚ ሕጂ እውን ኣብ ሃገርና ምስቲ ምጥርናፍ ፖለቲካውያን ኣሃዱታት ከም ሰልፊ ክተኣኻኸቡን ከለዉ፣ ኣብ ህዝቢ ክመጽእን ክወርድን ዝኸእል ረብሓን ጉድኣት ክመዛዘን ከም መበገሲ ክኸውን ዝሕብር መዘኻኸሪ ኣድላይ ስለ ዝኾነ፣ ልዕሊ ኩሉ ድማ ኣብዛ ንነብረላ ዓለም ታሪኽ ዘስዕቦ ምድግጋምን ምቕዳሕን ሰኣን ኣቓልቦ ምሃብ ክድገስ ስለ ንርኢ፣ ንኹሎም ራእይን መጻኢ ፍታሕን ዝሃንጹ ፈላሞ ጉዕዞና፣ ካብቲ ዝሓለፈ ከም ተመክሮ ርኢና ክንሰገም ኣለና፣ ዝብል ርእይቶይ ኢዩ ነዛ ጽሕፍቲ ክሕንጥጥ ዝደረኸኒ።

ንገለ ኣባላት ሰልፊ ኮይኖም ኣባልነቶም ዘረጋገጹ፣ ኣሓትን ኣሕዋትን ኣብ ምይይጥ ርእይቶ ክንለዋወጥ ከለና፣ ሰልፍን ወድብን ፍልልዩ እንታይ ኢዩ ክብል ምስ ተወስስክዎም፣ ፍልልዩ ፈጺሞም ኣመተ ዘይብሎም ኮይኖም ጸኒሖም። ገለ ናይ ውድብ ጌጋ ንምእራም ዝብል መግለጺ ስለ ዝተሓወሰ፣ ጽፊት ዘለዎ ፖለቲካዊ ሰልፊ ንበይኑ ክትምስርት ኣኻሊ ኣይኮነን። ብፍላይ ኣብ ሰልፊ ቅድሚ ምስግጋር፣ ነቶም ኣባላት ውድብ ብመጠኑ፣ ብዓቢኡ ድማ ነቶም ካድራት ክብ ዝበለ ናይ መደብ ኮነ ፕሮግራም ኣሰራርሓ ክትምህር ኮነ ከተንቅሕ፣ ኣድላይ ጥራይ ዘይኮነስ ናይ ግድን ኢዩ። ሰልፊ ካብ ውድብ ዝፍለየሉ ናይ ፖለቲካ መለክዒ ብብሩህ ክግለጽ ይግባእ። እዚ እውን ቅድሚ ካብ ውድብ ናብ ሰልፊ ምስግጋር ርእሱ ዝኸኣለ መሰጋገሪ መድረኽ፣ እሞ ምስቲ ትኸተሎ ናይ ክለሰ-ሓሳብ ናበይ ገጹ ዝቐኘ ከም ዝኸውን ክዝርዝር ይግባእ ኣብል። ኩሉ ኣጠማምታይ ንረብሓ ሃገርን ህዝብ ዝሓለነ ስለ ዝኾነ፣ መግለጻዩይ ክወቅስን ክነቅፍን ደልዩ ዘይኮነኩስ፣ ኣብቲ ዝግበር በዩናይ መድረኽ ብዘዩገድስ ናተይ ተገዳስነትን ረብሓን ከም ዘሎ ክሕብር እፈቱ። ምምስራት ስለ ምምስራት ውጽኢታዊ ኣይኮነን። ኣብተን ምዕቡላት ሃገራት እውን እንተኾነ ኣባላት ሰልፊ ኣዘዮም ውሑዳት ኢዮም። ብመጠን ሚእታዊት ክረኣ ኮሎ፣ ዳርጋ ትሕቲ 2^ (ክልተ ካብ ሚእቲ) ኣይኮነን፣ እቶም ኣባላት ሰልፊ ዝኾኑ። ኣብ ሜዳ ኤርትራ እውን ኣብ ክልቲኣን ውድባት ናይ ሰልፊ ምጥርናፍ ብሕቡእ ይካየድ ምንባሩ ዝዝከር ኢዩ። እቶም ክጋደሉ ዝመጹ ተጋደልቲ ብመጀመርያ ዝጥምትዎን ጥራይ፣ ዘይኮነስ እቲ ክበጽሖ ዝደልዩ ኣብ ኤርትራ ክልተ ዕላማታት ዝሓዘለ ኢዩ ነይሩ። ቀዳማይ ናጽነት ሃገር፣ ካልኣይ ድማ

ነብሶም ወፍቶም ክሰውኡ ወይ ክስንክሉ ከም ዝኾኑ ተረዲኦም ኢዮም ክጋደሉ ንሚዳ ዝወፈሩ። ኣብ ዝባኖም ድማ ብሕቡእ ከይተረድኦም ሰልፍታት ንቦታን ፖለቲካዊ ስልጣን ይዋደድ ነይሩ። ህግደፍ ነቲ ዝነበራ ቀዳማይ ቅርጺ ጥሒሳ ብጻዕቂ ክትዋፈር፤ ብ1994 ድሕሪ ውድባዊ ጉባኤ ናቕፋ ብሓጺር እዋን ናብ 600.000 ሽሕ ኢያ ሰጊራ። ሽኮርን ሓርጭን ክትዕደላ፤ ዘድሊ ሓገዝ ክግበረልክን ተሰለፋ ተባሂሉስ፤ ኣሰላልፋ ሰልፊ ህግደፍ ተኣንጎት ተሸብሸብ ኢዩ ነይሩ። ምስቲ ሰልፊ ቺና ዝዋዳደር ዓይነት ዲዩ ነይሩ ወይስ ካብ ክልሰ-ሓሳብ ሳሕል ዝበቐለ ቀስ ኢሉ ይጻረ። ካብቶም ኣባላት ሰልፊ ካብ ሙኻን ዝተሓሰሙ ልዕሊ 90% (ተስዓ ካብ ሚእቲ) ተጋደልቲ ኢዮም ኣብዮም። ኣዚ ፍሉጥ ክኸውን ኣለዎ። ብሓርጭን ሽኮርን ዘይተግሸዉ ንሶም ኢዮም ነይሮም። ነታ ሕብእቲ ህግደፍ ኣጸቢቕም ስለ ዝፈልጥዎ። ካብቶም ዝተሰለፉ ድማ ገለ ምቅይያር ዘጸኡ መሲልዎም ኣብ ዝገደደ ደልሃመት ከም ዝኣተዉ ታሪኽ ዝምስክሮ ሓቂ ኢዩ።

ብዛዕባ ህልው ኩነታትና ክንገልጽ ምስ እንደሊ ብመጀመርያ እቲ ርእሰ-ምምሕዳር ሃገርና ዘሎ ሃገራዊ ቅርጺ ኢና ክንገልጽ ወይ ድማ ከነብርህ ዘለና። ናይ ሓንቲ ሃገር ሚዛንን መለክዕን ድማ ህይወትን ናብራን ናይቲ ውሁብ ህዝብን ማሕበራዊ ኣቃውማን ምስ ዘሎ ህልው ኩነታት ኢና ነቕርብ። ማሕበርዊ ምንቅስቃሳት ካብ ደረጃን ቁጠባውን ባህላውን ምስ ካልእ ረጃቕታት ኣጣሚርና ኢና ንጥምት። እተን ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሳ መለክዒታት ሓንቲ ካብታ ሓንቲ ነጻልካ ከተቐርብ እውን ኣይካኣልን። ኩለን ተጠናኒገን ስለ ዝጸላለዎ ድማ በበይነን ገርካ ምስ ትፍትሽ እንዳ በርሃ ክኸዳ ከለዎ ኣብ ሓንቲ ጥቕላል ጣቓ ኢያን ዝጥምጠማ።

እዚ ኣብ ስልጣን ሃገርን ህዝብን ትሕቲ መዳስ ጫምኡ ረገጹ ዝኸይድ ዘሎ ውልቀ-መላኺ፤ ከመይ ኢሉ መጺኡ? ስለምንታይከ ክሳብ ሎሚ በይኑ ብሒቱ ብተናጻል ኣብ ጸፍሒ ምምሕዳር ኣሎ ዝብል ሕቶታት፤ ምስቲ ንሱ ካብ መስከረም 1966 ዝተሰለፈሉ ዕለት፤ ንድሕሪት ጥራይ ኣይኮነን ክልካዕ ወይ ክምዘን ዘለዎ። ነቲ ናይ መሰለፊኡ መበገሲ ብዘዩማትእ ድሕረ ባይታ ክህልዎ ናይ ግድን ኢዩ። ንሱ ብወገኑ ዝብሎ ይህልዎ፤ ተመራመርቲ ታሪኽ ድማ ኩዲቶም ዝረኽቡዎ እውን ይህሉ። ገለ ድማ ፈልፊልቲ ፊሒሮም ዘውጽእዎ ኣብ ቀረባን ርሑቕን ኣይሰኣንን። እዚ ሰብ እዚ ክሳብ ዕለት ሞቱ ብዙሕ ከጥፍእን ክድምስስን ኢዩ። ካብ ማንም ሰብ ንላዕሊ ንሱ ዝግምግሞን ዝፈልጦን ስለ ዘለዎ፤ እሞ ኩሉ ተግባሩ ድማ ርእሰ-ምትእምማኑ እንዳ ኣንቆልቆለ ይኸይድ ስለ ዘሎን፤

ዘረጋግጽንውን፤ ተግባር ክበርህ ድማ ስለ ዘባህረር ንኩሎም እቶም ምስኡ ዝተቐለሉን ጥራይ ዘይኮነ፤ ቡብወገኖም ገለ ንጭርምራም ዝፈልጡ ከይተርፈ ከሕቅቕኛም ምርኣይን ምዕዛብን ዘገርም ኣይኮነን። ሓደ ኣብ ካልእ ግዜ ስሙ ዝጥቀስ ተራኺ ሰብ፤ ዝሃቦ ሓቀኛ ጥቕሲ ንምግላጽ ወይ ሓበሬታ ምሃብ ጣቓሚ ይኸውን። ኣብ 1966 ቀዳምይ ዓመት ተማሃሪ (ፍረሽ-ማን) ጀማሪ ዩኒቨርሲቲ ምስ ተረፈ እሞ ኣብተን ቀጻልቲ ዓመታት ኣብ ልዕሊ ሃገርና ሕማቕ ተራ ምስ ተጻወተ፤ እቲ ጠቓሲ ከምዚ በለ፤ „ናይ ኤርትራ ዘላቶ ውድቀትን ድቀትን ምስቲ ምውዳቕ ኢሲያስ ኣብ ቀዳምይ ዓመት ዩኒቨርሲቲ ኢዩ ዝጅምር“ ክብል ተረኸ። እንተዘይ ወድቕ ምቕጻለ ነይሩ በሃላይ ኢዩ (ግምቱ ንኣብቲ እዋን እቲ ዝኸበረ፤ እዚ ኣበሃህላዚ ሃንደበታዊ ኢይኮነን)። ዝኾነ ኾይኑ ንሱ ጥራይ ዘይኮነስ ምውዳቕን ምሕላፍን ንብዙሓት ተመሃሮ ስለ ዘጋጥም፤ ቡቲ ውጽኢት ጥራይ ከም መለክዒ ምውሳድ ንባይና እኸልቲ ክትከውን ወይ ቅንዕቲ ገርካ ክትወስዳ ርትዓዊ ኣይኮነን። ግን ኣብ ታሪኽ ድማ ነፍስ-ወከፍ ፍጻሜ ናታ መግለጽን መዐቀንን ኣለዋ። ናይ ሂትለር ታሪኽ ምስ እንዕዘብ ድማ ተማሳሳሊ ጠባይ ንርኢ። ክብረትን መንነትን ሰብ ክኸበር ኣለዎ ዝብል ኣጠማምታን ኣረኣእያን ምስቲ ባህሊ ህዝቢ ሓዊስካ ስለ ዝግለጽ፤ ንምንታይ ምትንታን ኣድለዩ ይበሃል ይኸውን። ግን ኣብዚ ክፍለጥ ዘለዎ ሓቂ ኣሎ። ናይ ክንደይ ወልቀ-ሰባት ብድሕሪኡ ድማ ስድራ-ቤቶም ቡቲ ናቱ ፍጻሜ ተደምሲሶምን በሪሶምን ዝብል ሕቶ ክምለሽ እንተድኣ ኮይኑ ኩሉ እቲ መስመር ኮነ እቲ ጉዕዞ ክድህሰስ ይግባእ። ነቲ ሰፍ ዘይብል ጉድኣት ከይተገልጸን ከይበርህን ክሕለፍ ካብ ክውንነት ምህዳም ኢዩ። ሃገራዊ ሓላፍነት ብዘይ ናይ ህዝባዊ ውክልና ካብ ገበተ እሞ እንታይ ኢና ደኣ ክንብል። ምስኡ ደኣ ክንተሓባበር ማለት ደ ኣየስምዕን። ገለ ገለ ሽርብ ዝተቐኘኑ ቡቲ ናቱ ተግባር ዝግግቡ ኣይሰኣኑን። ምስ ኩለን ኣጸብዕ ከምዛዝኖም ከለና። ሕንጥል-ሕንጢሊተይ ስለ ዝኾኑ፤ ንሶም ከምቲ ሚዛኖም ይጽሓፉ ፤ ንሕና ድማ ከም ሚዛና ንጽሕፍ።

እዚ ርእሰ-ብሄር ንነብሱ ባዕሉ ዘጠመቐ ስሙ ብደረጃ ፖለቲካዊ መግለጺ ግን ውልቀ መላኺ ኣብ መስከረም 1966 ኢዩ ተሰሊፉ። ድሕሪ 3 ወርሒ ኣብ መወዳእታ ታሕሳስ 1966 ሃይለ ድሩዕ ንክሰላ ክሰለፍ ምስ መጸ ዝተፈጸመ ንተግዘብ። ኢሲያስ ዛገድ ኣቀድም ኣቢሉ ሓንቲ ጽሕፍቲ ንኣዲስ-አበባ ጽሑፉ ነይሩ። እታ ጽሕፍቲ ቅድሚያ ምቕባሉ ግን ሃይለ ንሱዳን ተበጊሱ ስለ ዝነበረ ኣይረኸባን። ግን ኣብ ከሰላ ኣብ ናይ ጀብሃ ቀጽሪ ምስ ተራኸቡ፤ ኢሲያስ ሰንቢዱ፤ „ደብዳቤ ጽሑፊልኩም ነይረ፤ ስለምንታይ ደኣ መጸእካ“ ክብል ተወከሶ። ቀጻሉ ድማ „ገለ ነገር ከይበልካ ኣብ ደገ ዝነግረካ ኣሎ እሞ ንውጻእ“ ዝብል መግለጺ ሃቦ።

ድሩዕ ንማዕጾ ቀጽሪ ጀብሃ ምስ ኳሕኮሐ ዝኸፈቶ ባዕሉ ኢሲያስ ነበረ። ተታሓሒዞም ድማ ናብ ሓንቲ ቤት-ሻሂ ከዱ። ናይ ኢሲያስ መግለጺ ድማ ከምዚ ዝስዕብ ነበረ።

ጸብጸብ ኢሲያስ ኣንሆ፣ „ቅድሚ እዚ ግዜ ዝህልዎ በጻብዎ ዝቐጸሩ ደቂ ከበሳ እንተ ዘይኮይኖም እቶም ዝበዘሙ ተጋደሊቲ ደቂ ቆላ ኢዮም። እቶም መራሕቲ እውን ካብኣም ከም ዝኾኑ፣ ግን ገለ ሃገራዊ መደብ ወይ ፕሮግራም ዘይብሎም ኢዮም። ንሕና ከም ተመሃሮ ድማ ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ (ተሓኔ) ብልዕል ዝበለ ኣገማግማ ኢና ክንጥምታ ጸኒሕና። ተሓኔ ግን ሃገራዊ ፕሮግራም ዘይብሎ መሪሕነት ኢዩ ዘለዎ። ኢትዮጵያ ንህዝቢ ክትገዳጅል ሃይማኖታዊ መግለጺታትን መፈላለይ ነጥብትትን ክትህብ ምጽናሓ ዝዘከር ኢዩ። ካብ መብዛሕትኡ ከበሳታት ዘይተማህሩ እሞ ኣብ ጉሰነት ዝነበሩ ደቂ ከበሳ ኢዮም። እስራኤል ዝሓየለትን ኣብ ወተሃደራዊ ብቕዓት ዝበለጸትን ስለ ዝኾነት ነቶም ኮማንድስ ክሰልጥንዎም ከለዉ ንገለ ናይ ጀብሃ መሪሕነት ሕግቕ ትርጉም ክህቦም ክኢሉ። ነዚ ፍጻሜታት እዚ ክምዘምዘዎ ስለ ዝጀመሩ ድማ እቲ ፍልልያት ግሉጽ ኮይኑ። በሎ። ካብዚ እዋን እዚ እውን ሓደ ሕቡእ ምንቅስቓስ ጀመሩ። እቲ ዝበሃል ዘሎ ኣቐዲማ ኢትዮጵያ ንህዝቢ ምገዳጅል ዝፈጸመቶ ረቂቕ ተግባር ናቲ ጽልዎ ኣይነበሮን ክንብል ኣይንክእልን። ግን በቲ ናይ ቀጽሪ ዩኒቨርሲቲ ተመሃሮ ኣተሓሳስባ ክግምገም ከሎ ክሳብ ክንደይ ኢዩ፣ ዝብል ሕቶ ክምለስን ከኮዓትን ዘለዎ ታሪኻዊ ሓቂ ኢዩ። ሚዛን ብቕቲ ድማ ኣብ ግምት ክኣቱ ኣለዎ። ኣይኮነንዶ ሽዑስ ሎሚ እውን እዚ ኩሉ ናይ ፖለቲካዊ ሃሞ ተዋሲኡ ከብቅዕ፣ ብዓይኒ ህልው ተመክሮኡ፣ ንባዕሉ ርእሱ ዝኸኣለ መግለጺ ኢዩ። ምስ ኩለን ትካላት ዓለም ዘይቃዶ ጥራይ ዘይኮነስ ሃገርን ህዝብን ነጹሉ ኣብ ዓዘቕትን ፖለቲካዊ ተነጽሎ መን ዲዩ ኣእትዩና። ኣይኮነንዶ ናይ ወልቀ-ሰብ ከም ጀማሪ ሓደ ስጡምን ምዕሩይን ፖለቲካዊ ጉጅለ ከይተረፈ ጌጋ ይፍጽም ኢዩ። ኣብ መዋእል ብረታዊ ቃልሲ 5 ዓመታት ማለት ጀማሪ እንበር ካልእ መምዘኒ ክወሃቦ ኣይክእልን።

እቲ ቀጻሊ ትረኻ ምስ ጭብጥታቱ ይቕጽል።

ኣብ ካልኣይ ኮነ ዘጸሊ ጸብጸብን ትንተናን ክሳብ ንራኹብ ጽቡቕ ንባብ።

ተስፋ ዘውደ